نشريه مهندسي عمران اميركبير

نشریه مهندسی عمران امیرکبیر، دوره ۵۳ شماره ۲، سال ۱۴۰۰، صفحات ۴۵۷ تا ۴۷۸ DOI: 10.22060/ceej.2019.15385.5906

ارزیابی احتمالاتی عملکرد لرزهای ساختمان های بتن مسلح دارای طبقه نرم و خیلی نرم تحت اثر توالی زلزله و پسلرزه

حامد كوهستانيان، حسين پهلوان، جليل شفائي *، محمد شامخي اميري

دانشکده مهندسی عمران، دانشگاه صنعتی شاهرود

خلاصه: بررسی خسارت های ناشی از زلزله های گذشته مانند زلزله ی کرمانشاه، مؤید این مطلب است که ساختمان هایی که دارای نامنظمی از نوع طبقه نرم هستند، آسیب های بیشتری را در زلزله تجربه کردهاند. همچنین پس لرزه ی زلزله های گذشته موجب افزایش آسیب در ساختمان ها گردیده است، درصورتی که در آیین نامه های فعلی اثر پس لرزه در محاسبات طراحی دیده نمی شود. در این پژوهش بهمنظور مشاهده اثرات نامنظمی و پس لرزه در سازه های بتن آرمه، منحنی های شکنندگی برای مدل های سه، پنچ و هشت طبقه با سیستم لرزه ای قاب خمشی بتن آرمه، دارای طبقه نرم و خیلی نرم تحت اثر زلزله اصلی و توالی زلزله و پس لرزه بررسی شده است. این مدل ها مطابق با ضوابط آیین نامههای ایران طراحی و پس از نهایی شدن مقاطع، سازه در نرم افزار OpenSees به صورت سه بعدی مدل سازی گردید. سپس با انتخاب تعدادی شتابنگاشت مناسب و ساز گار با شرایط منطقه، مدل ها تحت تحلیل دینامیکی غیرخطی فزاینده IDA قرار می گیرند و این از نهایی شدن مقاطع، سازه در نرم افزار Back محورت سه بعدی مدل سازی گردید. سپس با انتخاب تعدادی می از نهایی شدن مقاطع، سازه در نرم افزار Back محورت سه بعدی مدل سازی گردید. سپس با انتخاب تعدادی مان از نهایی شدن مقاطع، سازه در نرم افزار Back محورت سه بعدی مدل سازی گردید. سپس با انتخاب تعدادی می از نهایی شدن مقاطع، سازه در نرم افزار Back محورت سه بعدی مدل سازی گردید. سپس با انتخاب تعدادی می از نهایی شدن مقاطع، سازه در نرم افزار تعاضا محاسه شداست. با انتخاب ظرفیت تغییر مکان نسبی سطوح عملکرد لرزه مان منعنی دریفت طبقات به عنوان پارامتر تقاضا محاسه شده است، با انتخاب ظرفیت تغییر مکان نسبی سطوح عملکرد لرزه ای چهارگانه آسیب جزئی، متوسط، گسترده و کامل از آیین نامه Hazus آمریکا و با استفاده از روابط قابلیت اعتماد سازه حاکی از آن است که در مدل های پنج و هشت طبقه در مقایسه با مدل سه طبقه تأثیر نامنظمی طبقه نرم و اثر پس لرزه در افزایش آسیب پذیری ساختمان بیشتر بوده است و با افزایش ارتفاع سازه از میزان تأثیر نامنظمی طبقه نرم و پس لرزه

دریافت: ۱۳۹۷/۰۹/۱۳ بازنگری: ۱۳۹۷/۱۰/۲۶ پذیرش: ۱۳۹۷/۱۱/۱ ۱۳۹۷ ارائه آنلاین: ۱۳۹۷/۱۲/۱ ۱۳۹۷ کلمات کلیدی:

تاريخچه داوري:

ارزیابی احتمالاتی قاب خمشی بتن مسلح طبقه نرم منحنی های شکنندگی تحلیل دینامیکی فزاینده (IDA)

۱–مقدمه

زلزله یکی از مهمترین پدیدههای طبیعی است که آسیبهای اقتصادی و تلفات انسانی زیادی به دلیل خسارت و گسیختگی سازه ها ایجاد می کند. با نگاهی گذرا به تاریخ معاصر ایران رویدادهایی مانند زلزلهی بم، منجیل، بوئینزهرا و اخیراً زلزلهی کرمانشاه نشان میدهد که ساختمانهای موجود بتن مسلح طراحی شده بر اساس آییننامههای قدیمی در برابر اثرات زلزله بسیار آسیبپذیر هستند. پیامدهای ناگوار اقتصادی و اجتماعی ناشی از رویداد زمینلرزهها که بیشتر به سبب طراحی و اجرای نامناسب ساختمانها از طرف دیگر است، ازیکطرف و گسترش روزافزون ساختوسازها از طرف دیگر *نویسنده عهدهدار مکاتبات: jshafaei@shahroodut.ac.ir

اهمیت طراحیهای مناسب و بهسازی و مقاوم سازی سازهها در برابر زمینلرزه را مشخص ساخته است.

بسیاری از ساختمانهای بتن مسلح ساخته شده در کشور به دلیل بحثهای مرتبط با تأمین پارکینگ و همچنین استفاده نامناسب از میان قابهای بنایی، تغییرات ناگهانی سختی سازه در طبقات وجود دارد که به دلیل وجود طبقه نرم و بعضاً خیلی نرم، منجر به آسیب پذیری این ساختمان ها در زمان وقوع زلزله می گردد.

برای ارزیابی آسیب پذیری این سازهها و ارائه طرحهای بهسازی در سطح سازه های موجود بتن مسلح با طبقه نرم، ارزیابی احتمالاتی آسیب پذیری این دست سازهها بسیار حائز اهمیت است، چراکه بهعنوان اولین گام در شناسایی و اولویت بندی بهسازی آنها می باشد.

کو بی حقوق مؤلفین به نویسندگان و حقوق ناشر به انتشارات دانشگاه امیرکبیر داده شده است. این مقاله تحت لیسانس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License) هر بین و در دسترس شما قرار گرفته است. برای جزئیات این لیسانس، از آدرس https://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode دیدن فرمائید.

شکل ۱.خسارت ناشی از اثر طبقه نرم در زلزله کرمانشاه ۱۳۹۶ Fig. 1. Damage caused by soft-story effect in Kermanshah earthquake 2018

تحقیقات زیادی درزمینهی ارزیابی احتمالاتی سازه های بتن آرمه انجامشدهاست، با توجه به اینکه هر زلزله با پسلرزههای بسیاری همراه است در این تحقیق اثرات پس لرزه بر منحنی های شکنندگی و ارزیابی احتمالاتی سازه های ساخته شده بر اساس روش های ساخت در ایران و مطابق با آیین نامه ایران که دارای طبقه نرم می باشند، موردمطالعه قرار گرفته است.

افزایش خسارت وارد برسازهها در زلزله های شدید مانند زلزله ی نورثریج کالیفرنیا در سال ۱۹۹۴، کوبه ی ژاپن در سال ۱۹۹۵و زلزله بم در سال ۲۰۰۵باعث ایجاد خرابی های زیادی در سازه ها شده و نقاط ضعف آییننامههای فعلی در طراحی لرزه ای سازه ها را مشخص نموده اند. به همین دلیل آییننامههای کنونی به سمت طراحی بر اساس عملکرد و در نظر گرفتن معیارهای جابجایی برای ارزیابی خرابی سازه پیش می روند [۱].

اولین بار از منحنی های شکنندگی در ارزیابی آسیب پذیری تأسیسات هسته ای استفاده شده است، از آنجایی که عملکرد این ساز ه ها از اهمیت بالایی برخوردار هستند و کوچک ترین نقص آن ها در مقابل زلزله بسیار خطرناک است به همین دلیل در سال ۱۹۸۰ این منحنی ها برای نیروگاه های هسته ای رسم شدند و تحت عوامل مختلفی بر اساس حداکثر شتاب زمین (PGA) ترسیم شدند [۲].

در سال ۱۹۹۳ این منحنی ها توسط کرچر و مارتین توسعه داده شده اند؛ که نقطه عطف توجه ها جامعه مهندسین به اهمیت تخمین میزان خسارت وارده به سازه ها پس از زلزله نور ثریج سال ۱۹۹۴ بوده است که میزان خسارت مالی سازه ها را در زلزله های شدید نشان داد [۳].

آنانوس و همکاران در سال ۱۹۹۵ مطالعات بیشتری بر مبنای

توزیع بار مندرج در ATC انجام دادند که منجر به تولید نوع جدیدی از منحنی های شکنندگی گردید، آنانوس و همکاران تمامی محاسبات لرزه ای را بر مبنای ATC-13 انجام داده بودند که محور افقی در منحنی های شکنندگی مقادیری از مرکالی اصلاحشده بوده که حالت علمی تری برای آنالیز شکنندگی محسوب می شود و تابع توزیع احتمالاتی نرمال فرض شده بود که ایده های مناسبی برای استفاده از رکورد زلزله در این منحنی جهت پژوهش های آینده ارائه داده شد. براساس تحقیقات آنانوس و همکارانش، در این پژوهش در استغراج منحنی های شکنندگی از نتایج توزیع احتمالاتی نرمال استفاده شده است [۴].

زینگهال و کرمدجیان در سال ۱۹۹۸ به برآورد منحنی های شکنندگی با توجه به مشاهدات در ساختمان یک طبقه پرداختند و میزان آسیب را تحت تأثیر زمین لرزه های مختلف با توابع توزیع آماری بیان نمودند.از نتایج زینگهال و کرمدجیان روش های آماری مختلف برای محاسبه و ترسیم منحنی های شکنندگی استخراج گردید [۵]. در ایران نیز در سال ۱۳۸۶ منحنی های شکنندگی برای سازه های بتن مسلح دارای دیوار برشی توسط عظیم نژاد و مقدم رسم شد. برای این کار با لحاظ کردن اثر توزیع سختی مقاومت و پیچش نرمافزار اپنسیس^۲ تحت تحلیلهای دینامیکی غیرخطی قرار گرفت و منحنی های شکنندگی بر اساس تغییرمکان بین طبقه ای و چرخش مفاصل و شکل پذیری در سطوح مختلف PGA رسم شدند. نتایج تحقیق عظیم نژاد و مقدم نشان می دهد که تغییرمکان بین طبقه ای در سطوح مختلف PGA می تواند مبنای مناسبی برای رسم منحنی

2 OpenSees

¹ Peak Ground Acceleration

مبنای رسم منحنی های شکنندگی قرار گرفت [۶].

در سال ۱۳۹۲ ناصری و قدرتی با استفاده از منحنی های شکنندگی سازه های بتن آرمه را بدون لحاظ اثر میان قاب و ضعف سازه ای مورد برسی قراردادند و به نتایج مختلفی ازجمله این که شیب منحنی شکست در حالت خرابی کم و متوسط در مقادیر PGA پایین بیشتر بوده وبا افزایش مقادیر PGA شیب منحنی شکست کمترشده است، یعنی سرعت افزایش احتمال خرابی برای مقادیر پایین تر PGA بیشتر می باشد [۷, ۸].

در سال ۱۳۹۶ ناصری، پهلوان و قدرتی منحنی های شکنندگی را برای سازه های شمال ایران رسم کردند. در این تحقیق آنها سه ساختمان سه، پنج و هشت طبقه را با سیستم قاب خمشی بر اساس آیین نامه ی ایران و بر اساس ضوابط لرزه ای آیین نامه ی ۲۸۰۰ (ویرایش چهارم) طراحی کردند. سپس مدل های سهبعدی در نرم افزار اپنسیس تحت رکوردهای دور از گسل مورد تحلیل دینامیکی فزاینده قرار گرفتند و منحنی های شکنندگی برای حداکثر تغییر مکان جانبی بین طبقه ای در سطوح مختلف PGA ترسیم شد. نتایج به دست آمده از این تحقیق حاکی ازآن بوده است که با افزایش ارتفاع سازه، آسیب پذیری سازه در چهار سطح خرابی مشخص شده (خرابی کم، متوسط، زیاد و کامل) افزایش می یابد ولی روند افزایش احتمال خرابی، کم و کم تر می گردد. احتمال خرابی کامل ساختمان در زلزله طرح (زلزله سطح خطر ۱) نزدیک به صفر و احتمال خرابی زیاد نیز ناچیز می باشد و با هدف طراحی آیین نامه ۲۸۰۰ که حفظ ایمنی جانی افراد و به حداقل رساندن تلفات جانی است، مطابقت دارد. در واقع سازه پایداری خود را بعد از زلزله سطح خطر ١ حفظ مي نمايد [٩].

در سال ۲۰۱۸ سیلوال و همکارش مطالعه ای به منظور بررسی عملکرد لرزه ای ساختمان های فولادی طراحی شده با میراگر ویسکوز سوپر الاستیک تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه انجام دادند و سپس به مقایسه سیستم قاب خمشی فولادی ویژه با میراگر ویسکوز و بدون میراگر ویسکوز پرداختند و مشاهده شد در سیستم طراحی شده با میراگر ویسکوز برای سطح فروپاشی کامل تحت زلزله اصلی میزان آسیب ۸۶درصد نسبت به سازه طراحی شده بدون میراگر کمتر شدهاست در حالی که تحت توالی زلزله و پس لرزه احتمال فروپاشی کامل فقط یک درصد کاهش داشته است [۱۰].

در سال ۲۰۱۸ پانگ و لی وو به بررسی اثر پس لرزه بر پل های بتن آرمه پرداخته و منحنی شکنندگی این پل ها را از طریق شبیه سازی مونته کارلو ترسیم نموده و به این نتیجه دست یافتند که برای پل های بتن آره پس لرزه باعث افزایش شکنندگی می گردد [۱۱].

در سال ۲۰۱۸ آقای ویس مرادی و همکارانش به بررسی سطوح مختلف آسیب سازه های مهارشده با سیستم BRB تحت توالی زلزله وپس ارزه به کمک منحنی های شکنندگی و تحلیل IDA پرداختند و نتایج حاصل شده به این صورت است که سازه تحت توالی زلزله و پس لرزه با جابه جایی بزرگتر تا ۱/۵ برابر بیشتر نسبت به جابه جایی تحت زلزله تنها، واقع شده است [۱۲].

هدف از انجام این تحقیق، بررسی دو موضوع تاثیر طبقه نرم و خیلی نرم در سازه بتن آرمه با سیستم قاب خمشی متوسط با پلان منظم و تاثیر توالی زلزله و پس لرزه بر سطوح آسیب های چهارگانه مطابق با آیین نامه HAZUS-MH MR-5 بوده است که با رسم منحنی های شکنندگی برای خرابی های چهارگانه، تاثیر کاهش سختی جانبی طبقه اول و تاثیر توالی زلزله و پس لرزه ها بر مدل های سه، پنج و هشت طبقه بتن آرمه قاب خمشی بررسی شدهاست. پدیده نامنظمی طبقه نرم ممکن است به دلایل مختلفی مانند استفاده نادرست از میانقاب های بنایی، افزایش ارتفاع و حذف عضو منتقل کننده بارها به دلیل تامین فضای پارکینگ صورت بگیرد که در این پژوهش، کاهش سختی و ایجاد نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم به دلیل افزایش ارتفاع طبقه اول درنظر گرفته شده است.

۲-معرفی مدلهای مورداستفاده در این پژوهش

در این پژوهش از مدل های سه، پنج و هشت طبقه بتن آرمه سهبعدی با نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم که دارای سیستم قاب خمشی متوسط میباشد، استفادهشدهاست. ساختمان بر اساس آییننامههای مرتبط در ایران طراحی شدهاست. مشخصات مدل استفاده شده به شرح زیر میباشد:

- سازه در منطقهای با خطر نسبی زیاد طراحی شده است.
 - خاک محل احداث از تیپ III فرض شدهاست.

ارتفاع طبقه اول به ترتیب برای سازه دارای نامنظمی طبقه نرم
و خیلی نرم ۳/۷ و ۶ متر و ارتفاع سایر طبقات ۳/۲ متر درنظرگرفته
شدهاست.(توضیحات در بخش ۴)

نشریه مهندسی عمران امیرکبیر، دوره ۵۳، شماره ۲، سال ۱۴۰۰، صفحه ۴۵۷ تا ۴۷۸

شکل ۲. پلان تیپ طبقات سازه های مدل شده Fig. 2. The typical story plan of modeled structures

جدول ۱.ابعاد تیر و ستون مدل ساختمان سهطبقه دارای نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم Table 1. The dimensions of the beams and columns of the of 3-story structure with soft-story irregularity under the effect of a single earthquake

دارای نامنظمی از نوع طبقه نرم دارای نامنظمی از نوع طبقه خیلی نرم										
-1 Ī	ابعاد			ابعاد	-1 Ī	ابعاد			ابعاد	مأقله
ارمانور	ستون	ور تير	آرمات	تير	ارمانور	ستون	ور تير	آرمات	تير	طبتك
سىوں	(cm)			(cm)	سىون	(cm)			(cm)	
1 CAY A	A A	۴Ø۲۰	بالا	¥¥.	VY CAY	A A .	۴ØT·	بالا	\$\$	t 1 . . . t
1010 0	ω·×ω·	۳Ø۲۰	پايين	1•×1•	1101.	ω•×ω•	۲Ø۲۰	پايين	1	طبقه اول
NØY.	۸۸.	۴ØT·	بالا	¥¥.	10) I	۸۰۸۰	۳Ø۲۰	بالا	¥¥.	
NOT:	₩ ~ ₩	٢Ø٢٠	پايين		NO IN	ω· ×ω·	٢Ø٢٠	پايين		طبعه دوم
ACANS	¢	۴Ø١٨	بالا	٣٣.	1015	F. F.	۴Ø١٨	بالا	٣٣.	
1017	1•×1•	۲Ø۱۸	پايين	1 * ×1 *	NO 17	1	۲Ø۱۸	پايين	1 * ×1 *	طبقه سوم

• مقاومت فشاری ۲۸ روزه بتن استفادهشده در تیر و ستون، برابر با 25 Mpa است.

• میلگردهای طولی از نوع AIII با مقاومت جاری شدن Mpa 400 است.

براساس طراحی انجام شده در نرم افزار ایتبس^۱، مشخصات ابعاد و فولادگذاری مقاطع به ازای نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم ساختمان سه، پنج و هشت طبقه به ترتیب براساس جداول ۱، ۲ و ۳ به دست آمده است.

1 ETABS

۳-تشخیص وجود نامنظمی از نوع طبقه نرم و خیلی نرم

بر اساس استاندارد ۲۸۰۰ طبقه نرم به طبقه ای اطلاق می شود که سختی جانبی آن طبقه از ۷۰ درصد سختی جانبی طبقه فوق کمتر باشد و به طبقهای طبقه خیلی نرم گفته می شود که سختی آن طبقه از ۶۰ درصد سختی طبقه بالاتر کمتر باشد. در این پژوهش به کمک نرمافزار ایتبس سختی جانبی طبقه اول را محاسبه کرده و با مقایسه سختی طبقه اول با سایر طبقات می توان وجود نامنظمی از نوع طبقه نرم و خیلی نرم را تشخیص داد. در نرمافزار ایتبس با اعمال نیروی واحد به دیافراگم طبقه اول و محاسبه جابه جایی طبقه اول، به کمک رابطه ۱ سختی طبقه به دست آمده و سپس به محاسبه سختی

خیلی نرم	طبقه نرم و	دارای نامنظمی	مان پنج طبقه	، مدل ساختم	تير و ستون	جدول ۲.ابعاد
----------	------------	---------------	--------------	-------------	------------	--------------

، نرم	طبقه خيلى	مي از نوع ه	دارا:	م						
آ ماتہ	ابعاد			ابعاد	آ ماته	ابعاد			ابعاد	طقه
ارهانور	ستون	ور تير	آرمات	تير	ارمانور	ستون	ور تير	آرمات	تير	
سوں	(cm)			(cm)	سىون	(cm)			(cm)	
16071	cc.	۵Ø۲۵	بالا	A A .	140441	A A .	۶Ø۲۰	بالا	¥0¥0	11.5
17010	/*x/*	۴ØTD	پايين	ω•×ω•	11010	ω· ~ω·	۵Ø۲۰	پايين	16216	طبقه اون
1707.	cc.	۵Ø۲۵	بالا	A A .	10144	A A .	9Ø7.	بالا	¥1	
11011	/•×/•	۳Ø۲۵	پايين	ω•×ω•	ALC: I	ω·×ω·	۵Ø۲۰	پايين	ιω×ιω	طبقه دوم
ITOT.	A.v.A.	4Ø77	بالا	FF.	ACATT	F. F.	۶Ø۲۰	بالا	¥	
1101.	ω•×ω•	۳Øtt	پايين	1.21.	AQ11	1.11.	۴ØT·	پايين	1 • ×1 •	طبقه سوم
15011	¥.~¥.	føtt	بالا	¥¥.	۸Ø۲.	¥¥.	۵Ø۱۸	بالا	¥¥.	طبقه
II O IA	1.11.	tøtt	پايين	1.21.	101.	1.11.	۳Ø۱۸	پايين	1 • ×1 •	چهارم
	¥¥	۳Ø۱۸	بالا	۳۸ ۳ ۸		кк	۳Ø۱۸	بالا	wawa	طبقه
1011	1•×1•	۲Ø۱۸	پايين	ιω×ιω	1011	1•×1•	۲Ø۱۸	پايين	ιω×ιω	پنجم
		-								

Table 2. The dimensions of the beams and columns of the of 5-story structure with soft-story irregularity under the effect ofa single earthquake

جدول ۳.ابعاد تیر و ستون مدل ساختمان هشت طبقه دارای نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم

Table 3. The dimensions of the beams and columns of the of 8-story structure with soft-story irregularity under the effect ofa single earthquake

دارای نامنظمی از نوع طبقه خیلی نرم					دارای نامنظمی از نوع طبقه نرم					
آرماتور ستون	ابعاد ستون (cm)	ور تير	آرمات	ابعاد تیر (cm)	آرماتور ستون	ابعاد ستون (cm)	ور تير	آرمات	ابعاد تیر (cm)	طبقه
19ØTA	۷۵×۷۵	9ØTD DØTD	بالا پايين	٧٠ _× ٧٠	19ØTA	٧٠×٧٠	aøta Føta	بالا پايين	۵۰×۵۰	طبقه اول
18Ø80	۷۵×۷۵	aøta Føta	بالا پايين	۷۰×۷۰	19ØT.	۷۰×۷۰	aøta Føta	بالا پايين	۵۰×۵۰	طبقه دوم
19ØT.	۷۰×۷۰	føta Tøta	بالا پايين	۵۰×۵۰	17Ø7.	۶۵×۶۵	aøta Tøta	بالا پايين	۵۰×۵۰	طبقه سوم
17Ø7+	۶۵×۶۵	røta Tøta	بالا پايين	۵۰×۵۰	17Ø7+	۶۵×۶۵	9Ø77 FØ77	بالا پايين	۴۵×۴۵	طبقه چهارم
ITØIA	۵۵×۵۵	aøtt Tøtt	بالا پايين	40×40	ITØIA	۵۵×۵۵	0Ø77 7Ø77	بالا پايين	۴۵×۴۵	طبقه پنجم
ITØIA	۵۰×۵۰	4Ø1. 7Ø1.	بالا پايين	4.×4.	ITØIA	۵۰×۵۰	۵Ø۲۰ ۲Ø۲۰	بالا پايين	۴•×۴•	طبقه ششم
11019	۴۰×۴۰	۳Ø۲۰ ۲Ø۲۰	بالا پايين	۴۰×۴۰	11019	۴۰×۴۰	fØT. TØT.	بالا پايين	4.×4.	طبقه هفتم
17Ø19	۴۰×۴۰	7Ø7. 7Ø7.	بالا پايين	۴۰×۴۰	17Ø19	۴۰×۴۰	۳Ø۲۰ ۲Ø۲۰	بالا پايين	4.×4.	طبقه هشتم

	زمان تناوب سازه (ثانیه)							
تعداد	استاندارد ۲۸۰۰	ETABS	OpenSees					
طبقات								
نرم	دارای طبقه خیلی	ورهی تناوب سازه های	مقادیر مختلف د					
۳ طبقه	۰/۴۸	۰/۶۹	۰/۵۲					
۵ طبقه	• /Y	٠/٨٩	• /YY					
۸ طبقه	۱/۰ ۱۶	١/٢١٣	١/١١					
	مقادیر مختلف دورهی تناوب سازه های دارای طبقه نرم							
۳ طبقه	•/۴	۰/۶۳	۰/۴۵					
۵ طبقه	• /87	٠/٨٩	• /Y)					
۸ طبقه	•/94	١/٢ ١٣	١/١٢					

جدول ۴.مقادیر مختلف دوره ی تناوب سازه های دارای طبقه نرم و خیلی نرم Table 4. Different time periods of the studied structure with soft-story irregularity under the effect of a single earthquake

طبقه دوم پرداخته و بعد از بهدست آمده آمدن سختی دوطبقه، با مقایسه سختی طبقه اول و دوم درصورتی که نسبت سختی اول بین ۶۰ تا ۷۰ درصد سختی طبقه دوم باشد دارای نامنظمی از نوع طبقه نرم و درصورتی که سختی طبقه اول کمتر از ۶۰ درصد سختی دوم باشد دارای نامنظمی از نوع طبقه خیلی نرم است [۱۳].

علاوه بر محاسبه سختی جانبی به کمک نرمافزار ایتبس میتوان به کمک رابطه ۲ به محاسبه سختی جانبی هر طبقه را محاسبه نمود.

$$F = K\Delta$$
 (1)

$$K = \frac{12EI}{L^3}$$
(Y)

با محاسبهی سختی مدل های موردتحقیق می توان به این نتیجه دستیافت، در سازههایی که ارتفاع طبقه اول ۳/۷ متر است سختی طبقه ۶/۶۴ طبقه دوم است و دارای نامنظمی طبقه نرم هست. در مدل هایی که ارتفاع طبقه اول ۶ متر می باشد سختی جانبی طبقه اول ۰/۳۳ سختی جانبی طبقه دوم است و دارای نامنظمی از نوع طبقه خیلی نرم می باشد.

طراحی انجام شده به کمک نرم افزار ایتبس و مطابق با آیین نامه های طراحی ایران صورت گرفته است. در طراحی ابتدا با استفاده از روابط دینامیک سازه و با محاسبه و مقایسه سختی طبقه اول نسبت

به طبقه دوم ارتفاع اولیه در سازه های دارای طبقه نرم و خیلی نرم با یکسان قرار دادن سطح مقطع ستون طبقه اول و دوم محاسبه شد. بعداز محاسبه ارتفاع طبقه اول و سایر طبقات در سازه های دارای طبقه نرم و خیلی نرم، سازه های مورد نظر به صورت مستقل در نرم افزار مورد طراحی قرار گرفتند. با توجه به این که طراحی سازه های دارای طبقه نرم و خیلی نرم به صورت مستقل انجام شده است در بخش هایی از سازه های دارای طبقه نرم و خیلی نرم تفاوت در میزان فولادگذاری بوده است. با این حال فولادگذاری در دو سازه دارای طبقه نرم و خیلی نرم تقریبا مشابه است. لازم به ذکر است که علت استفاده از آرماتورهای با قطر متفاوت به این دلیل است که فولادگذاری تا حد ممکن به نتایج طراحی نزدیک باشد.

۴-صحت سنجی مدل نرم افزار اپنسیس با نتایج آزمایشگاهی

نخستین گام در مدلسازی هر نرمافزار اعتبارسنجی نتایج نرمافزار با رفتار واقعی سازه می باشد. در این پژوهش صحت سنجی به دو روش صورت گرفته است؛ روش اول به کمک نرم افزار اپنسیس و با بررسی زمان تناوب مد اول به دست آمده برای مدل های مورد تحقیق در نرم افزاراپنسیس و مقایسه آن با زمان تناوب حاصل از نرم افزار ایتبس و روابط تجربی ذکر شده در استاندارد ۲۸۰۰ بوده است که نتایج حاصل از بررسی به شرح زیر می باشد.

با توجه به نزدیک بودن زمان تناوب های به دست آمده از نرم

شکل ۳.جزئیات ابعاد و فولادگذاری قاب دوبعدی به منظور صحت سنجی [۱۴] Fig. 3. Details of two-dimensional frame dimensions for validation

افزار اپنسیس و روش تجربی، می توان نتیجه گرفت که مدل سازی به درستی صورت گرفته است.در ادامه صحت سنجی به مقایسه نتایج یک نمونه مدل آزمایشگاهی با مقادیر نتایج حاصل از نرمافزار اپنسیس پرداخته شدهاست.

در شکل ۳ مدل آزمایشگاهی و مدل نرمافزاری یک قاب یک دهانه دوطبقه قاب خمشى بتنى كه تحت الكوى بارگذارى جانبى مثلثى قرار گرفته، نشان داده شدهاست. مدل آزمایشگاهی استفاده شده دارای یک دهانه که طول آکس به آکس ستون ها ۳۵۰۰ میلی متر و دو طبقه با ارتفاع ۲۰۰۰میلی متر برای هر طبقه می باشد و ارتفاع کل نمونه از زیر پی تا بطبقه دوم برابر با ۴۶۰۰ میلی متر بوده است و مقاطع استفاده شده برای تمام المان ها با عرض ۳۰۰ و عمق ۴۰۰ میلی متر بوده است، در تمامی مقاطع تیر و ستون ها از دولایه آرماتور به تعداد چهار میلگرد با نمره ۲۰ برای میلگردهای طولی و از میلگردهای نمره ۱۰ به فاصله ۱۲۵ میلی متر به عنوان میلگرد های برشی و خاموت استفاده شدهاست. بتن مورد استفاده در این مدل آزملیشگاهی دارای مقاومت فشاری 30MPa و میلگردهای دارای تنش تسلیم MPa ۴۱۸ و تنش نهایی ۵۹۶ MPa و مدول الاستیسیته بتن برابر با ۴۱۸ ۱۹۲۵۰۰ بوده است، آزمایش مقاومت فشاری بتن به نمونه استاندارد استوانه ای ۱۵۰×۳۰۰ میلی مترو با نرخ بارگذاری mm/sec ۲۰۰×۴ برای نمونه بتنی مسلح نشده و برای نمونه بتن آرمه از نرخ بارگذاری ۳ mm/sec استفاده شده است. مدت عمل آوری بتن ۱۴ روز بوده است این مدل آزمایشگاهی تحت بار ثقلی ۸۷۰۰ در هر

ستون و تحت الگوی بارگذاری جانبی مثلثی که در طبقه دوم مقدار ۱۰۰۰ kN به صورت جانبی به مدل اعمال شده، واقع شدهاست [۱۴]. سپس با رسم نمودار نیرو-جابه جایی برای دوحالت آزمایشگاهی و نرم افزاری در شکل ۴ به مقایسه نتایج حاصل از نرمافزار و نتایج آزمایشگاهی پرداخته شدهاست.

۴-۱-مدل رفتاری مصالح

در این پژوهش از مصالح تک محوری با دستور uniaxialMaterial برای تعریف مصالح فولاد میلگردهای 5400 ، بتن هسته مرکزی و بتن کاور شدهاست[۱۵].

از مصالح فولادی با دستور Steel02 که دارای سخت شوندگی ایزوتروپیک بوده و شرایط افت مقاومت و پارگی را نیز در نظر می گیرد استفاده شده است. از دستور Concrete02 برای ساخت مصالح بتنی تک محوری با مقاومت کششی و نرم شوندگی کششی خطی استفاده شده است؛ و برای نشان دادن اثر محصور شدگی بتن مرکزی بهوسیله خاموت ها از رابطه ارائه شده توسط مندر استفاده شده است. اثر محصور شدگی در روابط مندر به صورت افزایش مقاومت فشاری بتن نشان داده شده است که از رابطه ۳ به دست آمده است.

$$\mathbf{F}_{cc}^{\prime} = \mathbf{K} \mathbf{F}_{C0}^{\prime} \tag{(7)}$$

در این رابطه
$$F'_{cc}$$
 نشان دهنده مقاومت فشاری بتن محصور شده و

OpenSees شکل ۴. مقایسه نتایج پوش آور نمونه آزمایشگاهی و نمونه مدل سازی شده در نرمافزاری Fig. 4. Decomposition of reinforced concrete sections

Fig. 6. Comparison of laboratory Pushover analysis curve and model simulated in OpenSees software

• با توجه به اینکه تحلیل صورت گرفته در این پژوهش به صورت غیرخطی می باشد، از این رو برای تعریف المان های آن از دستور element nonlinearBeamColumn استفاده گردیده است، به کمک این دستور المان ها به صورت غیرخطی مدل سازی شدهاست. این دستور اثرات غیر الاستیک را در سراسر المان توزیع می کند. نشاندهنده مقاومت فشاری بتن است. $\mathrm{F}_{\mathrm{C0}}'$

برای تعریف مقاطع تیر و ستون در اپنسیس از مقاطع فایبری^۱ استفاده شدهاست. از مشخصات مقاطع الیافی می توان به این نکته اشاره نمود که به کمک این مقاطع می توان خصوصیات مختلف مصالح در هر مقطع از طول المان، به آن اعمال نمود.

¹ Fiber Section

بعد از بررسی و انتخاب مدل رفتاری مصالح در نرم افزار اپنسیس به مدل سازی نمونه آزمایشگاهی در نرم افزار اپنسیس پرداخته شد و نمونه مدل سازی شده مطابق با نمونه آزمایشگاهی تحت بارگذاری ثقلی و جانبی قرارگرفت و جابه جایی نمونه مدل سازی شده ناشی از بارگذاری جانبی استخراج گردید. سپس جابه جایی مدل آزمایشگاهی و نرم افزاری در شکل ۴ نمایش داده شد.

نتایج حاصل از شکل ۴ حاکی از آن است که نتایج نرمافزاری و آزمایشگاهی نزدیک به هم بوده و از دقت بالایی برخورددارمی باشد.

۵–انتخاب شتاب نگاشت های زلزله

تعیین رکورد زلزله های پسلرزه دار از مهمترین گام ها

در تحلیل دینامیکی غیرخطی هست؛ زیرا نتایج حاصل از تحلیل دینامیکی غیرخطی فزاینده به نوع رکورد بستگی دارد. رکورد ها باید بهگونهای انتخاب شوند که همه حالات رفتاری سازه را دربربگیرد.

در این پژوهش تعداد ۲۰ رکورد زلزله ی پس لرزه دار، با توجه
به نوع خاک ساختگاه و طبق توصیه یو لی و همکارانش با شرایط زیر
از سایت peer انتخاب شده اند [۱۹]:

• با توجه به تیپ خاک ساختگاه، خاک دارای سرعت برشی m/s ۱۷۵-۱۷۵ باشد.

> • بزرگی پس لرزهها حداقل ۰/۵ باشد. • ماکزیمم شتاب زمین PGA بیشتر از g ۰/۴ باشد. رکوردهای انتخابی در جدول ۵ ارائه شدهاست.

شماره ر کورد	نام رکورد	نام ایستگاه	تیپ خاک	بزرگای زلزله (ریشتر)	PGA(g)
1	Chalfant valley	Zack Brothers Ranch	III	6.19	0.447
2	Coalinga	Oil-City	III	5.77	0.398
3	Northridge	Sun Valley - Roscoe Blvd	III	6.69	0.604
4	Imperial Valey	El Centro Array #11	III	6.53	0.37
5	Coalinga	14Th & Elm (Old CHP)	III	5.77	0.84
6	Imperial Valey	Bonds Corner	III	6.53	0.776
7	Mammoth lakes	Convict Creek	III	6.06	0.444
8	Mammoth lakes	Fish & Game (FIS)	III	5.94	0.376
9	Mammoth lakes	Mammoth Lakes H. S	III	5.69	0.44
10	Managua- Nicaragua	Managua-Esso	III	6.24	0.371
11	Northridge	Northridge - 17645 Saticoy St	III	6.69	0.459
12	Northridge	Canoga Park - Topanga Can	III	6.69	0.392
13	Northridge	Jensen Filter Plant Administrative Building	III	6.69	0.617
14	Northridge	La - Sepulveda Va Hospital	III	6.69	0.93
15	Northridge	Newhall - Fire Sta	III	6.69	0.59
16	Northridge	Rinaldi Receiving Sta	III	6.69	0.87
17	Imperial Valey	El Centro Array #4	III	6.53	0.48
18	Imperial Valey	El Centro Array #5	III	6.53	0.53
19	Imperial Valey	El Centro Array #7	III	6.53	0.57
20	Imperial Valey	El Centro Array #8	III	6.53	0.61

جدول ۵. رکورد های انتخاب شده زلزلههای اصلی به همراه پسلرزه Table 5. Selected earthquake records of mainshock-aftershock sequence

Mammoth Lakes.Convict Creek شكل ۲. شتاب نگاشت زلزله و پس لرزه مقياس شده Fig. 7. Scaled Mammoth Lakes-Convict Creek earthquake accelerogram

خرابی کامل	خرابی زیاد	خرابی متوسط	خرابی ناچیز	نوع سازه
•/•۶	•/• ٣٣٣	•/•• AY	•/••۵	كوتاه
۰/۰۴	۰/۰۱۵۶	۰/۰۰۸۵	•/••٣٣	متوسط
•/•٣	•/•)) Y	•/••۴٣	•/••۲۵	بلند

جدول 6. ميزان دريفت در سطوح مختلف خسارت بر اساس نوع خرابى طبق آيين نامه 5.HAZUS.MHMR Table 6. Drift values at different damage levels according to HAZUS-MHMR-5 damage levels

۶-ادغام زلزله اصلی و پس لرزه

در حالت واقعی بین زلزله اصلی و پس لرزه فاصله زمانی وجود دارد که مدل تحت شتابنگاشت زلزله اصلی برای متوقف ساختن ارتعاشات به دلیل میرایی، به استراحت می پردازد که در این مدت تعمیر و بازسازی بر روی سازه انجام نمی گردد، بنابراین برای شبیه سازی این پژوهش با دنیای واقعی ابتدا مدل ها تحت اثر شتابنگاشت زلزله قرار گرفته و بعدازآن سازه به مدت ۴ ثانیه در حالت سکون قرارگرفته تا تغییرمکان ماندگار بر اثر زلزله تنها در آن باقی بماند و ارتعاشات زلزله اصلی براثر میرایی متوقف گردد و بعدازآن مدل سازه ای تحت شتابنگاشت پس لرزه قرار داده می شود، گفتنی است مدت زمان لازم برای سکون ارتعاشات سازه مستقل از منظمی و نوع نامنظمی سازه می باشد. [۲۰].

در این پژوهش برای رسم منحنی های شکنندگی و مقایسه آسیب وارده شده به سازه ها تمامی شتابنگاشت های زلزله اصلی به 1g مقیاس شدهاند. در حالت توالی زلزله وپس لرزه، شتابنگاشت جدیدی از ادغام زلزله اصلی، حالت سکون و پس لرزه ایجاد می گردد

و تمامی پالس های شتابنگاشت جدید به یک نسبت افزایش می یابد و به ۱ g ۵ مقیاس می گردد.

نمونه ای از ادغام زلزله و پس لرزه را در شکل ۵ مشاهده می گردد.

۷- معرفی سطوح خرابی

مطابق با دستورالعمل HAZUS-MH MR-5 چهار سطح خرابی برای سازه معرفی شده است، این خرابی ها به ترتیب کم، متوسط، زیاد و فروپاشی کامل می باشند. میزان حداکثر تغییر مکان برای هر یک از این سطوح خرابی در جدول ۵ آمده است.

مطابق با این دستورالعمل بهترین نقطهای که معرف تقاضا در سطح عملکرد آستانه فروریزش است، نقطهای است که منحنی شروع به نرم شدگی برای رسیدن به ناپایداری دینامیکی کل است. این نقطه دارای کمترین میزان خسارت در میان نقاط می باشد. یکی دیگر از معیارهای خرابی حداکثر دریفت یا تغییر مکان نسبی بین طبقات می باشد. حداکثر دریفت برای سازه های کوتاه، متوسط و بلند مطابق با آیین نامه ی 5-HAZUS برحسب جدول ۵ می باشد.

Fig. 9. IDA diagram of 3-story structure with soft-story irregularity under the effect of mainshock-aftershock sequence

می توان ظرفیت سازه، احتمال فروپاشی و درصد گذر از یک حد خاص از آسیب را شناسایی کرد، درحالی که تحلیل پوش آور در موارد بیان شده ضعیف عمل می کند. از دیگر قابلیت های تحلیل IDA می توان به معرفی مصالح با رفتار غیرخطی و انجام تحلیل به صورت دینامیکی اشاره نمود که باعث شده از دقت بیشتری نسبت به تحلیل پوش آور برخورد دار باشد [۲۲].

برای آنالیز مدل های مورد پژوهش از تحلیل IDA این صورت

نمودار ۱. نمودار IDA مدل سه طبقه دارای طبقه نرم تحت اثر ۲۰ شتابنگاشت زلزله اصلی

Fig. 8. IDA diagram of 3-story structure with soft-story irregularity under the effect of a single earthquake

نمودار ۳. نمودار IDA مدل پنج طبقه دارای طبقه نرم تحت اثر ۲۰ شتابنگاشت زلزله اصلی

Fig. 10. IDA diagram of 5-story structure with soft-story irregularity under the effect of a single earthquake

۸- منحنی های تحلیل IDA برای تعدادی از مدل های مورد
مطالعه

تحلیل دینامیکی غیرخطی فزاینده (IDA¹) یک روش تحلیل لرزه ای بر اساس عملکرد سازه ها می باشد و رفتار سازه را در طیف وسیعی از شدت های مختلف را بیان می کند، به کمک تحلیل IDA

¹ Incremental dynamic analysis

است، بنابراین در تحلیل سازه ها باید مشخصات ویژه هر سازه درنظر گرفته شود. برای تولید منحنی شکنندگی یک توزیع احتمال برای پارامترهای تقاضای مهندسی که از تحلیل IDA به دست می آید استفاده می گردد. در این پژوهش از توزیع لوگ نرمال استفاده شدهاست.

هر سازه یکبار با ۲۰ رکورد زلزله از ۱٫۵g تا ۱٫۵g و بار دیگر تحت توالی زلزله-پس لرزه و از ۲۰۱۵ تا ۲۵/۵ مورد تحلیل قرار گرفته اند و سپس به کمک نرمافزار اپنسیس احتمال شکست سازه بررسی گردید. زمانی که ظرفیت سازه ای و تقاضای لرزه ای دو پارامتری باشند که از توزیع نرمال پیروی می کنند به کمک قاعده حد مرکزی می توان نشان داد که عملکرد مرکب حاصل شده، توزیع لگاریتمی نرمال خواهد داشت؛ بنابراین منحنیهای شکنندگی را می توان مطابق رابطه زیر نوشت.

$$P(:\leq D) = \Phi\left[\left(\frac{Ln\left(\frac{S_{d}}{S_{c}}\right)}{\beta_{sd}}\right)\right]$$
(*)

در رابطه ی فوق p فراگذشت از حالت خرابی D (حداکثر تغییر مکان بین طبقه ای)، β_{sd} انحرار معیار لگاریتم نرمال، s_c مقدار متوسط حالت حدی مجاز، S_a متوسط مقدار نیاز لرزه ای می باشد.

نمودار ۵. نمودار IDA مدل هشت طبقه دارای طبقه نرم تحت اثر ۲۰شتابنگاشت زلزله اصلی

Fig. 12. IDA diagram of 8-story structure with soft-story irregularity under the effect of a single earthquake

انجام شده است که حداکثر شتاب زلزله (PGA) وارد شده به سازه تا خرابی کامل با گام های g ۰/۱ مقیاس شده اند، سپس با تحلیل سازه در هر گام منحنی های IDA ترسیم شده اند. منحنی IDA برای مدل های سه، پنج و هشت طبقه تحت اثر زلزله اصلی و توالی زلزله و پس لرزه تحت ۲۰ شتاب نگاشت ترسیم شده اند.

از نمودار های تحلیل IDA چنین استنباط می شود که سازه ها در اکثر موارد تحت شتاب نگاشت ها رفتار سخت شوندگی شدید داشته اندکه حاکی از آن است که سازه به سختی تغییرمکان داده و حول شیب ناحیه الاستیک مانور داده است از دیگر نتایج تحلیل IDAمی توان به این نکته اشاره نمود که در سازه سه طبقه توزیع تغییرمکان نسبی با روند تقریبا ثابتی در ارتفاع ساختمان افزایش داشته است، درحالی که با افزایش تعداد طبقات مشاهده می گردد تجمع تغییر مکان نسبی در طبقاتی خاص، عامل فروپاشی سازه ای است.

۹-تولید و ترسیم منحنی شکنندگی

منحنی های شکنندگی یکی از ابزارهای مفید برای ارزیابی احتمالاتی خرابی سازه ها می باشد. این منحنی ها احتمال فراگذشت از یک سطح خرابی مشخص را در مقابل پارامترهای لرزه خیری ساختمان تعیین می نمایند. در تولید منحنی های شکنندگی باید به این نکته توجه نمود که مشخصات سازه ها در هر کشور متفاوت

Fig. 15. Fragility curve of 3-story structure with Extreme soft-story irregularity affected by a single earthquake

نمودار ۱۰. منحنی شکنندگی سازه سه طبقه دارای طبقه خیلی نرم تحت توالی زلزله و پس لرزه

Fig. 17. Fragility curve of 3-story structure with Extreme soft-story irregularity affected by the mainshock-after-shock sequence

نمودار ۷. منحنی شکنندگی سازه سه طبقه دارای طبقه نرم تحت اثر زلزله تنها

Fig. 14. Fragility curve of 3-story structure with soft-story irregularity affected by a single earthquake

نمودار ۹. منحنی شکنندگی سازه سه طبقه دارای طبقه نرم تحت توالی زلزله پسلرزه

Fig. 16. Fragility curve of 3-story structure with soft-story irregularity affected by the mainshock-aftershock sequence

منحنی های شکنندگی برای چهار حالت خرابی، برای مدل سه طبقه دارای نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم تحت اثر زلزله تنها و اثر توالی زلزله-پس لرزه به صورت زیر می باشند.

منحنی های شکنندگی برای چهار حالت خرابی، برای مدل پنج طبقه دارای نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم تحت اثر زلزله

تمودار ۱۱. منحنی سکنندی ساره پنج طبقه دارای طبقه خیلی نزم نخت اثر زلزله تنها

نمودار ۱۴. منحنی شکنندگی سازه پنج طبقه دارای طبقه خیلی نرم تحت توالی زلزله و پس لرزه

نرم تحت اثر زلزله تنها و توالی زلزله و پس لرزه پرداخته شدهاست که در ابتدا به مقایسه تاثیر زلزله تنها و توالی زلزله و پس لرزه برای مدل های سه طبقه پرداخته شدهاست.

برای مدل سه طبقه دارای نامنظمی طبقه نرم مشاهده می گردد که در مقادیر میانه شکنندگی برای حالت خرابی کم، زمانی که سازه تحت زلزله به تنهایی و هنگامی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه می باشد شتاب بیشینه تقریبا برابر است و برای حالت

نمودار ۱۱. منحنی شکنندگی سازه پنج طبقه دارای طبقه نرم تحت اثر زلزله تنها

Fig. 18. Fragility curve of 5-story structure with soft-story irregularity affected by a single earthquake

نمودار ۱۳. منحنی شکنندگی سازه پنج طبقه دارای طبقه نرم تحت توالی زلزله و پسلرزه

Fig. 20. Fragility curve of 5-story structure with soft-story irregularity affected by the mainshock-aftershock sequence

۱۰-مقایسه منحنی شکنندگی تحت اثر زلزله تنها و توالی زلزله
و پس لرزه
۱۰-۱۰-مقایسه منحنی شکنندگی برای مدل سهطبقه

پس از محاسبه و ترسیم منحنی های شکنندگی به صورت جداگانه برای سازه های سه، پنج و هشت طبقه دارای طبقه نرم و خیلی نرم تحت اثر زلزله تنها و توالی زلزله و پس لرزه، به مقایسه و ترسیم منحنی های شکنندگی برای نامنظمی طبقه نرم و خیلی

نمودار ۱۶. منحنی شکنندگی سازه هشت طبقه دارای طبقه خیلی نرم تحت اثر زلزله تنها

نمودار ۱۸. منحنی شکنندگی سازه ۸ طبقه دارای طبقه خیلی نرم تحت توالی زلزله و پس لرزه

Fig. 25. Fragility curve of 8-story structure with Extreme soft-story irregularity affected by the mainshock-after-shock sequence

درصد نسبت به وقتی که سازه تحت اثر زلزله به تنهایی قرار دارد کاهش داشته است. ضمنا در حالت فروپاشی کامل با مقایسه احتمال خرابی در فروپاشی ۲/۰، مشاهده می گردد که برای زمانی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه قرار گرفته حدود ۴۰ درصد شتاب بیشینه نسبت به هنگامی که سازه تنها تحت زلزله اصلی می باشد

Fig. 22. Fragility curve of 8-story structure with soft-story irregularity affected by a single earthquake

نمودار ۱۷. منحنی شکنندگی سازه ۸ طبقه دارای طبقه نرم تحت توالی زلزله و پس لرزه

Fig. 24. Fragility curve of 8-story structure with soft-story irregularity affected by the mainshock-aftershock sequence

خرابی متوسط در مقادیر میانه شکنندگی زمانی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه می باشد شتاب بیشینه ۱۲ درصد نسبت به زمانی که سازه تحت زلزله به تنهایی است کاهش یافته و همچنین برای حالت خرابی زیاد در مقادیر میانه شکنندگی هنگامی که سازه اثر تحت توالی زلزله و پس لرزه قرار دارد مقدار شتاب بیشینه ۳۲

نمودار ۲۰. منحنی شکنندگی مدل ۳ طبقه دارای طبقه نرم تحت زلزله و توالی زلزله و پس لرزه

Fig. 27 Fragility curve of 3-story structure with soft-story irregularity affected by a single earthquake & mainshock-aftershock sequence

سه طبقه تحت اثر زلزله تنها و توالی زلزله و پس لرزه، اکنون به مقایسه منحنی شکنندگی برای مدل های پنج طبقه تحت اثر زلزله تنها و توالی زلزله و پس لرزه پرداخته شدهاست.

برای مدل پنج طبقه دارای نامنظمی طبقه نرم مشاهده می گردد که در مقادیر میانه شکنندگی برای حالت خرابی کم، زمانی که سازه تحت زلزله به تنهایی و هنگامی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه می باشد شتاب بیشینه تقریبا برابر است و برای حالت خرابی متوسط در مقادیر میانه شکنندگی زمانی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه می باشد شتاب بیشینه ۶ درصد نسبت به زمانی که سازه تحت زلزله به تنهایی است کاهش یافته و همچنین برای حالت خرابی زیاد در مقادیر میانه شکنندگی هنگامی که سازه اثر تحت توالی زلزله و پس لرزه قرار دارد مقدار شتاب بیشینه ۴ درصد نسبت به وقتی که سازه تحت اثر زلزله به تنهایی قرار دارد کاهش داشته است. ضمنا در حالت فروپاشی کامل با مقایسه احتمال خرابی در فروپاشی ۲/۰، مشاهده می گردد که برای زمانی که سازه بیشینه نسبت به هنگامی که سازه تحت از رلزله احم می یاد کاهش داشته است. ضمنا در حالت فروپاشی کامل با مقایسه احتمال

برای مدل پنج طبقه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم مشاهده

نمودار ۱۹. منحنی شکنندگی مدل ۳ طبقه دارای طبقه خیلی نرم تحت زلزله وتوالی زلزله و پسلرزه

كاهش يافته است.

برای مدل سه طبقه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم مشاهده می گردد که در مقادیر میانه شکنندگی برای حالت خرابی کم، زمانی که سازه تحت زلزله به تنهایی و هنگامی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه می باشد شتاب بیشینه زمین تقریبا برابر است و برای حالت خرابی متوسط در مقادیر میانه شکنندگی زمانی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه می باشد شتاب بیشینه زمین ۹ درصد نسبت به زمانی که سازه تحت زلزله به تنهایی است کاهش یافته و همچنین برای حالت خرابی زیاد در مقادیر میانه شکنندگی منگامی که سازه اثر تحت توالی زلزله و پس لرزه قرار دارد مقدار شتاب بیشینه زمین ۲۵ درصد نسبت به وقتی که سازه تحت اثر زلزله به تنهایی قرار دارد کاهش داشته است. ضمنا در حالت فروپاشی کامل با مقایسه احتمال خرابی در فروپاشی ۲/۲، مشاهده می گردد که برای زمانی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه قرار گرفته حدود ۴۴ با مقایسه احتمال خرابی در فروپاشی ۲/۲، مشاهده می گردد که برای

۱۰–۲–مقایسه منحنی شکنندگی برای مدل پنج طبقه

پس از ترسیم و مقایسه منحنی های شکنندگی برای مدل های

نمودار ۲۲. منحنی شکنندگی مدل۵ طبقه دارای طبقه خیلی نرم تحت زلزله و توالی زلزله و پس لرزه

با مشاهده نمودار ۲۳ برای مدل هشت طبقه دارای نامنظمی طبقه نرم مشاهده می گردد که در مقادیر میانه شکنندگی برای حالت خرابی کم و خرابی متوسط، زمانی که سازه تحت زلزله به تنهایی و هنگامی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه می باشد مقدار شتاب بیشینه زمین تقریبا برابر است و همچنین برای حالت خرابی زیاد برحسب مقادیر میانه شکنندگی هنگامی که سازه اثر تحت توالی زلزله و پس لرزه قرار دارد شتاب بیشینه زمین ۱۰ درصد نسبت به وقتى كه سازه تحت اثر زلزله به تنهايي قرار داردكاهش داشته است. ضمنا در حالت فروپاشی کامل با مقایسه احتمال خرابی در فروپاشی ۰/۲، مشاهده می گردد که برای زمانی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه قرار گرفته، مقدار شتاب بیشینه زمین حدود ۱۲ درصد نسبت به هنگامی که سازه تنها تحت زلزله اصلی می باشدکاهش یافته است. برای مدل هشت طبقه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم مشاهده می گردد که در مقادیر میانه شکنندگی برای حالت خرابی کم و خرابی متوسط، زمانی که سازه تحت زلزله به تنهایی و هنگامی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه می باشد مقدار شتاب بیشینه زمین تقریبا برابر است و همچنین برای حالت خرابی زیاد برحسب مقادیر میانه شکنندگی هنگامی که سازه اثر تحت توالی زلزله و پس لرزه قرار دارد شتاب بیشینه زمین ۹ درصد نسبت به وقتی که سازه تحت اثر زلزله به تنهایی قرار داردکاهش داشته است.

Fig. 28. Fragility curve of 5-story structure with soft-story irregularity affected by a single earthquake & mainshock-aftershock sequence

می گردد که در مقادیر میانه شکنندگی برای حالت خرابی کم، زمانی که سازه تحت زلزله به تنهایی و هنگامی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه می باشد شتاب بیشینه تقریبا برابر است و برای حالت خرابی متوسط در مقادیر میانه شکنندگی زمانی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه می باشد شتاب بیشینه زمین ۴ درصد نسبت به زمانی که سازه تحت زلزله به تنهایی است کاهش یافته و همچنین برای حالت خرابی زیاد در مقادیر میانه شکنندگی هنگامی که سازه اثر تحت توالی زلزله و پس لرزه قرار دارد مقدار شتاب بیشینه زمین ۱۳ درصد نسبت به وقتی که سازه تحت اثر زلزله به تنهایی قرار دارد کاهش داشته است. ضمنا در حالت فروپاشی کامل با مقایسه احتمال خرابی در فروپاشی ۲/۰، مشاهده می گردد که برای زمانی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه قرار گرفته حدود ۱۶ درصد شتاب بیشینه زمین نسبت به هنگامی که سازه تنها تحت زلزله

۱۰-۳-مقایسه منحنی شکنندگی برای مدل هشت طبقه

پس از ترسیم و مقایسه منحنی های شکنندگی برای مدل های سه و پنج طبقه تحت اثر زلزله تنها و توالی زلزله و پس لرزه، درنهایت به مقایسه منحنی شکنندگی برای مدل های هشت طبقه تحت اثر زلزله تنها و توالی زلزله و پس لرزه پرداخته شدهاست.

Fig. 31. Fragility curve of 8-story structure with Extreme soft-story irregularity affected by a single earthquake & mainshock-aftershock sequence

طبقه نرم مقدار شتاب بیشینه زمین حدود ۱۶ درصد کاهش داشته و برای حالت خرابی متوسط در مقادیر میانه شکنندگی زمانی که سازه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم باشد نسبت به نامنظمی طبقه نرم شتاب بیشینه زمین ۲۰ درصد کاهش یافته و همچنین برای حالت خرابی زیاد در مقادیر میانه شکنندگی هنگامی که سازه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم است نسبت به وقتی که سازه دارای نامنظمی طبقه نرم می باشد مقدار شتاب بیشینه زمین ۲۱ درصد کاهش داشته است. ضمنا در حالت فروپاشی کامل با مقایسه احتمال فروپاشی در مقدار ۲/۰، مشاهده می گردد برای زمانی که سازه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم می باشد نسبت به هنگامی که سازه دارای نامنظمی طبقه نیام می باشد نسبت به هنگامی که سازه دارای درمین مداری دارای زمانی که سازه دارای درمان کامل با مقایسه احتمال

به کمک نمودار ۲۶ مشاهده مقادیر میانه شکنندگی بین مدل پنج طبقه دارای نامنظمی طبقه نرم و طبقه خیلی نرم مشاهده می گردد که در مقادیر میانه شکنندگی برای حالت خرابی کم، برای سازه ای با نامنظمی طبقه خیلی نرم نسبت به سازه ای با نامنظمی طبقه نرم مقدار شتاب بیشینه زمین حدود ۱۰ درصد کاهش داشته و برای حالت خرابی متوسط در مقادیر میانه شکنندگی زمانی که سازه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم باشد نسبت به نامنظمی طبقه نرم شتاب بیشینه

نمودار ۲۳. منحنی شکنندگی مدل ۸ طبقه دارای طبقه نرم تحت زلزله وتوالی زلزله و پسلرزه

Fig. 30. Fragility curve of 8-story structure with soft-story irregularity affected by a single earthquake & mainshock-aftershock sequence

ضمنا در حالت فروپاشی کامل با مقایسه احتمال خرابی در فروپاشی ۰/۲، مشاهده می گردد که برای زمانی که سازه تحت اثر توالی زلزله و پس لرزه قرار گرفته، مقدار شتاب بیشینه زمین حدود ۱۱ درصد نسبت به هنگامی که سازه تنها تحت زلزله اصلی می باشد، کاهش یافته است.

۱۱-مقایسه منحنی شکنندگی بین سازههای دارای نامنظمی
طبقه نرم و خیلی نرم تحت اثر زلزله به تنهایی

پس از ترسیم و مقایسه منحنی های شکنندگی برای مدل های سه، پنج و هشت طبقه تحت اثر زلزله تنها و توالی زلزله و پس لرزه، اکنون به مقایسه منحنی های شکنندگی برای دو حالت نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم در مدل های سه، پنج و هشت طبقه پرداخته می شود و با رسم منحنی شکست، تاثیر نامنظمی طبقه خیلی نرم در افزایش میزان آسیب ها نسبت به نامنظمی طبقه نرم مشاهده میگردد.

با استفاده از نمودار ۲۵ و با مقایسه مقادیر میانه شکنندگی بین مدل سه طبقه دارای نامنظمی طبقه نرم و طبقه خیلی نرم مشاهده می گردد که در مقادیر میانه شکنندگی برای حالت خرابی کم، برای سازه ای با نامنظمی طبقه خیلی نرم نسبت به سازه ای با نامنظمی

Fig. 32. Possibility of collapse of -3story model with soft and Extreme soft-story irregularity affected by a single earthquake

نمودار ۲۶. احتمال فروپاشی برای مدل پنج طبقه دارای طبقه نرم و خیلی نرم تحت اثر زلزله Fig. 33. Possibility of collapse of 5-story model with soft and Extreme soft-story irregularity affected by a single earthquake

حالت فروپاشی کامل با مقایسه احتمال فروپاشی در مقدار ۰۰/۲، مشاهده می گردد برای زمانی که سازه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم می باشد نسبت به هنگامی که سازه دارای نامنظمی طبقه نرم است مقدار شتاب بیشینه زمین حدود ۱۷ درصدکاهش داشته است.

زمین ۱۲ درصد کاهش یافته و همچنین برای حالت خرابی زیاد در مقادیر میانه شکنندگی هنگامی که سازه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم است نسبت به وقتی که سازه دارای نامنظمی طبقه نرم می باشد مقدار شتاب بیشینه زمین ۱۵ درصد کاهش داشته است. ضمنا در

نمودار ۲۷. احتمال فروپاشی برای مدل هشت طبقه دارای طبقه نرم و خیلی نرم تحت اثر زلزله Fig. 34. Possibility of collapse of 8-story model with soft and Extreme soft-story irregularity affected by a single earthquake

می دهد که وجود اختلاف ارتفاع برای سطوح خرابی کم و متوسط تأثیر چندانی ندارد ولی در سطوح خرابی زیاد و فروپاشی کامل اثر اختلاف ارتفاع قابل ملاحظه می باشد. ضمن آن که با افزایش تعداد طبقات اثر اختلاف طبقه اول در دو نوع سازه با نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم برای سطوح آسیب های چهارگانه کمتر می شود. نتایج عددی تاثیر افزایش ارتفاع در سازه های سه، پنج و هشت طبقه به شرح زیر می باشد:

در سازه های کوتاه مرتبه تاثیر افزایش ارتفاع بیشتر بود و با افزایش تعداد طبقات از تاثیر آن کاسته می شود، به طوری که در سازه کوتاه مرتبه افزایش ارتفاع باعث زیاد شدن میزان ۱۶ درصدی آسیب کم، افزایش ۲۰ درصدی سطح آسیب متوسط، افزایش ۲۲ درصدی سطح آسیب زیاد و افزایش ۲۵ درصدی میزان فروپاشی کامل می گردد. در سازه متوسط مرتبه تاثیر افزایش ارتفاع باعث زیاد شده میزان ۱۰ درصدی سطح آسیب کم، افزایش ۱۲ درصدی سطح آسیب متوسط، افزایش ۱۵ درصدی سطح آسیب زیاد و افزایش ۱۷ افین میزان فروپاشی کامل می گردد. در سازه های بلند مرتبه افزایش ارتفاع باعث زیاد شدن میزان ۵ درصدی سطح آسیب متوسط، افزایش ارتفاع می تراد شدن میزان ۵ درصدی سطح آسیب متوسط، افزایش می گردد. با مقایسه مقادیر میانه شکنندگی بین مدل هشت طبقه دارای نامنظمی طبقه نرم و طبقه خیلی نرم مشاهده می گردد که در مقادیر میانه شکنندگی برای حالت خرابی کم، برای سازه ای با نامنظمی طبقه خیلی نرم نسبت به سازه ای با نامنظمی طبقه نرم مقدار شتاب بیشینه زمین کاهش نداشته است و برای حالت خرابی متوسط در مقادیر میانه شکنندگی زمانی که سازه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم باشد نسبت به نامنظمی طبقه نرم شتاب بیشینه زمین ۵ درصد کاهش یافته و همچنین برای حالت خرابی زیاد در مقادیر میانه شکنندگی هنگامی که سازه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم است شکنندگی هنگامی که سازه دارای نامنظمی طبقه خیلی نرم است فروپاشی کامل با مقایسه احتمال فروپاشی در مقدار ۲/۰، مشاهده می گردد برای زمانی که سازه دارای نامنظمی طبقه نرم می باشد مقدار می باشد نسبت به هنگامی که سازه دارای نامنظمی طبقه نرم می باشد مقدار می گردد برای زمانی که سازه دارای نامنظمی طبقه نرم می باشد مقدار می باشد نسبت به هنگامی که سازه دارای نامنظمی طبقه نرم می باشد مقدار

۱۲-نتیجهگیری

بعد از تحلیل و بررسی سازه های بتن آرمه سه، پنج و هشت طبقه دارای طبقه نرم و خیلی نرم با ارتفاع مختلف نتایج بهدست آمده نشان

بعد از بررسی اختلاف ارتفاع در سازه هایی با نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم به بررسی اثر پس لرزه برسازههای موجود پرداختهشدهاست که نتایج بهدستآمده را می توان به صورت زیر خلاصه کرد:

پس لرزه در سازه هایی با ارتفاع کم و تعداد طبقات پایین تاثیر قابل ملاحظه ای بر هر چهار سطح خرابی دارد درحالی که با افزایش ارتفاع و تعداد طبقات این اثرگذاری بر تمام سطوح خرابی کاهش می یابد به گونهای که در سازههای بلندمرتبه تأثیر آن قابل اغماض خواهد شد. با بررسی نمودارهای منحنی شکنندگی و ترسیم میانه شکنندگی، نتایج عددی حاصل شده به شرح زیر می باشد:

وجود پس لرزه در سازه های کوتاه مرتبه باعث افزایش ۱۲ درصدی سطح خرابی متوسط، افزایش ۳۲ درصدی سطح خرابی زیاد و افزایش ۴۰ درصدی فروپاشی کامل می شود؛ در حالی که در سازه های متوسط مرتبه وجود پس لرزه باعث افزایش ۶ درصدی سطح آسیب متوسط، افزایش ۱۴ درصدی سطح آسیب زیاد و افزایش ۱۷درصدی سط فروپاشی کامل می شود.

تاثیر پس لرزه بر سطوح خرابی با افزایش ارتفاع کمتر می شود، به گونه ای که در سازه هشت طبقه تاثیری برمیزان افزایش آسیب کم و متوسط نداشته است و در سطح آسیب زیاد ۱۰ درصد و در سطح فروپاشی کامل ۱۲ درصد باعث افزایش آسیب شدهاست.

با مقایسه منحنی های شکنندگی برای مدل های سه، پنج و هشت طبقه تحت اثر زلزله تنها و توالی زلزله و پس لرزه می توان به این نتیجه دست یافت که پس لرزه در PGAهای پایین، تاثیری بر افزایش میزان آسیب سازه ها نداشته ولی با افزایش شتاب زلزله، پس لرزه باعث افزایش میزان آسیب های چهارگانه می گردد.

در این تحقیق به بررسی سطوح آسیب ساختمان های دارای نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم پرداخته شده است در حالی که با بررسی خرابی های رخ داده در زلزله های گذشته نشان می دهد که سایر نامنظمی های بیان شده در استاندارد ۲۸۰۰ویرایش چهارم مانند نامنظمی پیچشی، طبقه ضعیف، قطع سیستم باربرجانبی و... نیز باعث ایجاد آسیب و خرابی تحت اثر زلزله و پس لرزه می گردد و می تواند موضوع قابل توجهی برای تحقیقات بعدی باشد، گفتنی است نامنظمی طبقه نرم و خیلی نرم ممکن است بر اثر عوامل مختلفی از جمله افزایش ارتفاع طبقه، استفاده نامناسب از میان قاب های بنایی و قطع و حذف اجزای انتقال دهنده بارهای ثقلی و قائم باشد که در

این تحقیق فقط نامنظمی براساس افزایش ارتفاع مورد نظر بوده است و می توان سایر عوامل ایجاد طبقه نرم در پژوهش های آینده مورد بررسی واقع شوند.

مراجع

- [1]Pahlavan, H., et al., *Probabilistic seismic vulnerability* assessment of the reinforced concrete structural deficiencies in Iranian in-filled RC frame structures., 2014.
- [2] R.P. Kennedy, A.C. Cornell, R.D. Campbell, S. Kaplan , H.F. Perla, Prob bilistic seismic s fety study of n existing nucle r power pl nt, Nucle r Eng & Design, (1980).
- [3] C.A. Kircher, W. Martin Development of fragility Curve for Estimating of Earthquake damage Work Shopon Continuing Action to Reduce losses from Earthquake, Washington, Dc: U.S.Geological Survey, (1993).
- [4] T. Anagnos, C. Rojahn, A. Kiremidjian, NCEER-ATC joint study on fragility of buildings, (1995).
- [5] A. Singhal, A.S. Kiremidjian, Bayesian updating of fragilities with application to RC frames, Journal of structural Engineering, 929-922 (1998) (8)124.
- [6] A. Aziminejad, A. Moghadam, Effects of strength distribution on fragility curves of asymmetric single story building, in: Ninth Canadian Conf. on Earthquake Eng., Ottawa, Ontario, Canada June, 2007.
- [7] Naseri, A. And ghodrati, Gh.R., *Probabilistic assessment* of seismic damage of reinforced concrete structures with fragility curve development.2013.
- [8] N. A, Seismic Vulnerability Assessment of the Iranian Existing RC Frame Structures with Probabilistic Methods, Pardisan University, Babolsar, 2013.
- [9] Naseri, A., et al., Probabilistic seismic vulnerability assessment of reinforced concrete structures in northern Iran with fragility curve d. Journal of Structural and Construction Engineering, 2019
- [10] B. Silwal, O.E. Ozbulut, Aftershock fragility assessment of steel moment frames with self-centering dampers, Engineering Structures, (2018).
- [11] Y. Pang, L. Wu, Seismic Fragility Analysis of Multispan Reinforced Concrete Bridges Using Mainshock-Aftershock Sequences, Hindawi Mathematical Problems

Seismology and Earthquake Engineering Report No. ESEE 2-00, Imperial College, London, (2000).

- [18] Hosseini, S.M And Kanarangi, H., application of OpenSees software in structural modeling and analysis in persian. 2013: Azadeh Publications.
- [19] Y. Li, R. Song, J.W. Van De Lindt, Collapse fragility of steel structures subjected to earthquake mainshockaftershock sequences, Journal of Structural Engineering, 04014095 (2014) (12)140.
- [20] M. Raghunandan, A. Liel, H. Ryu, N. Luco, S. Uma, Aftershock fragility curves and tagging assessments for a mainshock-damaged building, in: Proceedings of the 15th World Conference on Earthquake Engineering, 2012.
- [21] HAZUS-MH MR5, Multi-Hazard loss Estimation Methodology: Earthquake Model. Depariment of Homeland security, FEMA, Washington, D.C., in, 2003.
- [22] M. Banazadeh, S. Jalali, Probabilistic Seismic Demand Assessment of Steel Moment Frames with Sideplate Connections, (2013).

in Engineering, (2018).

- [12] S. Veismoradi, A. Cheraghi, E. Darvishan, Probabilistic mainshock-aftershock collapse risk assessment of buckling restrained braced frames, Soil Dynamics and Earthquake Engineering 2018) ,216–205 (2018) 115).
- [13] Road, Housing and Urban Development Research Center, Iranian Code of Practice for Seismic Resistant Design of Buildings - Standard 2800 in persian. Fourth Edition. 2014: Fourth Edition.
- [14] F.J. Vecchio, M.B. Emara, Shear Deformation in Reinforced Concrete Frames, ACI Structural, 1 (1992) 89.
- [15] H. Pahlavan, M. Shaianfar, G.G. Amiri, M. Pahlavan, Probabilistic seismic vulnerability assessment of the structural deficiencies in Iranian in-filled RC frame structures, Journal of Vibroengineering, 2015) (5)17).
- [16] J.B. Mander, M.J. Priestley, R. Park, Theoretical stressstrain model for confined concrete, Journal of structural engineering, 1826-1804 (1988) (8)114.
- [17] A. Elnashai, R. Pinho, S. Antoniou, INDYAS-A Program for INelastic DYnamic Analysis of Structures, Engineering

چگونه به این مقاله ارجاع دهیم

H. Kouhestanian, H. Pahlavan, J. Shafaei, M. Shamekhi Amiri, Probabilistic Seismic Assessment of RC Buildings Considering Soft and Extreme Soft Story irregularities Subjected to Main Shock-Aftershock Sequences, Amirkabir J. Civil Eng., 53(2) (2021) 457-478.

DOI: 10.22060/ceej.2019.15385.5906

